

Barvy duhy

Jitka Pochtiolová

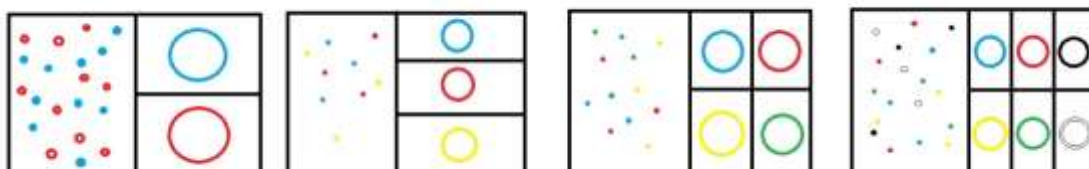
Cíl: *rozvoj abstraktně vizuálního myšlení, zrakového a sluchového vnímání, jemné motoriky a napodobování, rozeznávání barev.*

Věk: 3–4 roky a pro starší děti s poruchou autistického spektra (PAS).

Aktivita byla připravena podle pravidel strukturovaného učení a vytvořena pro nemluvícího chlapce s PAS

Úkol č. 1

Pomůcky na úkol č. 1. Barevná víčka z PET lahvi: 10 ks modrých víček, 10 ks červených víček, 2 ks uříznutého spodního dílu od PET láhve (nádoby), červený a modrý pruh samolepící fólie široký 2 cm, strukturovaná krabice (viz obrázek).

Postup: 1 ks odříznutého okraje z nádoby je označen modrým pruhem fólie a 1 ks okraje z nádoby je označen červeným pruhem fólie. Označené nádoby jsou umístěny do krabice s přihrádkami do pravé části, modrá i červená víčka vysype učitelka do krabice s přihrádkami vlevo. Takto připravená krabice leží před dítětem na stole. Pro děti s PAS je nad krabicí umístěná destička s obrázkem úkolu a odměnou (bonbón), která je pro dítě motivační. Odměnu si dítě může vzít až po splnění úkolu.

Učitelka stojí za zády dítěte, slovním a fyzickým vedením vede dítěti pravou ruku do levé části krabice. Dopomáhá s uchopením víčka modré barvy: „Modré víčko“ - a následným přenesením a vhozením víčka do nádoby s modrým pruhem: „Modrá nádoba“. Následuje slovní pochvala: „Výborně“. Tentýž postup provádíme i s uchopením červeného víčka.

Další víčka dítě přenáší samostatně, učitelka nahlas vyslovuje název barvy víčka a název barevné nádoby.

Pokud dítě vhodí modré víčko do červeně označené nádoby, učitelka hlásí: „Chyba!“ Dítě samo, nebo s dopomocí učitelky vytáhne barevně odlišné víčko z nádoby a umístí do správné nádoby. Opět následuje pochvala: „Výborně!“

Zkušenosti realizací: *tento úkol se opakuje každý den. Pracujeme na klidném místě. U dítěte s PAS jsme po dobu nácviku využívali samostatnou učebnu.*

Barevné proužky na nádobách slouží dítěti k lepší orientaci při vkládání víček.

Dítě upřednostňovalo modrou barvu, záměrně byla zvolena pro nácvik modrá barva víček. Počet víček jedné barvy si učitelka může upravit.

Velice záleží na fyzických a psychických schopnostech dítěte v den nácviku.

Učitelka vede nácvik úkolu:

- a) fyzické a slovní vedení
- b) slovní vedení
- c) samostatná práce

Zvládne – li dítě několikrát za sebou neomylně roztřídit 2 barvy, přidáme další 1 barvu.

Po 10 měsících každodenního procvičování se podařilo dítěti s PAS naučit neomylně roztřídit 6 druhů barevných víček (60 ks) do 6 –ti barevně označených nádob, viz obrázek.

U dítěte s PAS musí učitelka při nácviku dodržovat stále stejný sled barev za sebou.

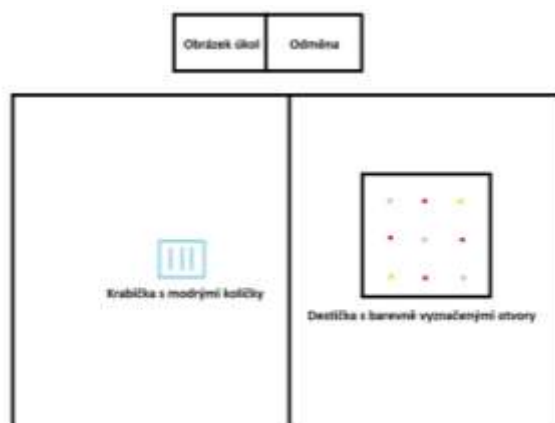
Obměna: učitelka si může připravit 6 ks barevně odlišných nádob (zelená, žlutá, černá, bílá, modrá, červená), ke každé 10 ks víček odpovídající barvy a připravit tak dítěti, různé barevné kombinace k procvičování, viz obrázek.

Úkol č. 2

Úkol „Barevné kolíčky“ - volně navazuje na úkol „Barevná víčka“.

Pomůcky na úkol č. 2 *Barevné kolíčky*: dřevěná destička s barevně označenými otvory, barevné kolíčky do otvorů, 6 ks plastových krabiček, proužky 6ti kusů (1x5 cm) barevných samolepících fólií, strukturovaná krabice (viz obrázek).

Postup: jednotlivé plastové krabičky označíme pomocí barevných proužků. Do krabičky označené modrým proužkem učitelka vloží modré kolíčky. Počet modrých kolíčků musí odpovídat počtu modrých otvorů v destičce.

Do strukturované krabice vpravo učitelka připraví destičku s barevnými otvory. Do levé části strukturované krabice vloží plastovou krabičku s modrými kolíčky. Takto připravený úkol leží na stole před dítětem. Pro děti s PAS je nad krabicí umístěna destička s obrázkem úkolu a odměnou (bonbón). Odměnu si dítě může vzít až po splnění úkolu.

Učitelka stojí za dítětem, slovním a fyzickým vedením vede dítěti ruku na levou stranu krabice. Dopomáhá dítěti s uchopením 1 ks modrého kolíčku: „*Modrý kolíček*“. Učitelka vede dítěti ruku na pravou stranu krabice a dopomáhá dítěti zasunout kolíček do modrého otvoru. „*Kde je modrý otvor?*“. Následuje slovní pochvala: „*Výborně!*“

Manipulaci druhého modrého kolíčku doprovází pouze slovní vedení: „*Vezmi jeden modrý kolíček*“, „*Kde je modrý otvor?*“ Necháme dítě samostatně uchopit, přenést a zasunout kolíček. Následuje slovní pochvala: „*Výborně!*“

Zkušenosti s realizací: *s dítětem s PAS je lépe procvičovat úkol v samostatné místnosti, každý den.*

Dítě s PAS zvládlo samostatně a neomylně umístit 6 modrých kolíčků do 6ti modrých otvorů v destičce po 2 měsících každodenního nácviku. Upřednostňovalo modrou barvu, záměrně byla zvolena modrá barva kolíčků k nácviku.

Další barvu kolíčků může učitelka připravit do krabice, po samostatném a správném umístění všech modrých kolíčků na destičce. Například červeně označenou krabičku s červenými kolíčky, učitelka umístí vedle modré krabičky na levou stranu krabice.

Nácvik probíhá nejprve:

- a) *s fyzickým i slovním vedením dítěte*
- b) *následuje pouze slovní vedení*
- c) *samostatná práce dítěte*

Po bezchybném umístění všech barevných kolíčků, může učitelka procvičovat úkol ve třídě s ostatními dětmi. Po zvládnutí úkolu ve třídě umístí učitelka destičku i kolíčky mimo strukturovanou krabici.

Po 10 měsících se podařilo dítěti s PAS rozdělit 6 barev a splnit úkol bez strukturované krabice. Dítě si úkol často vyhledávalo mezi hračkami ve třídě a samostatně plnilo. Nevyžadovalo po splnění úkolu odměnu.

Úkol č. 3

Úkol „Barvy duhy“ volně navazuje na úkol s barevnými kolíčky.

Pomůcky na úkol č. 3. Barvy duhy

formát papíru A1, temperové barvy, fixy, obrázky věcí a zvířat, laminovací přístroj, laminovací fólie, suchý zip oboustranný a nalepovací.

Postup: na formát papíru A1 jsou namalované barevné pruhy do tvaru duhy. Jednotlivé pruhy od sebe dělí černá čára - jasně vymezený prostor. Obrázky věcí jsou vybarvené pouze jednou barvou a zalaminovány do fólie.

Obrázek duhy leží na stole před dítětem vpravo, barevné obrázky leží na stole před dítětem vlevo. Pro děti s PAS učitelka nad obrázek duhy připraví destičku s obrázkem úkol a s odměnou (bonbón). Odměnu si dítě může vzít až po splnění úkolu.

Dítě upřednostňuje modrou barvu, záměrně byla zvolena modrá barva obrázků.

Učitelka stojí za zády dítěte, slovním a fyzickým vedením mu vede pravou ruku na levou stranu stolu k obrázku, dopomoc s uchopením obrázků č. 1 a následné přenesení na modrý pruh duhy. Následuje slovní pochvala: „Výborně!“

Obrázek č. 2. dítě přenáší bez fyzického vedení, pouze se slovním vedením: „Vezmi modrý obrázek“, „Přenes modrý obrázek“, „Kde je modrá barva duhy?“ Následuje slovní pochvala: „Výborně!“

Obrázek č. 3. zvládá dítě umístit samostatně. Následuje slovní pochvala: „Výborně!“ a dítě si může vzít připravenou odměnu za splněný úkol.

Pokud dítě zvládne samostatně umístit 3 modré obrázky na modrý pruh duhy, přidá učitelka 3 červené obrázky a nácvik procvičuje (viz modré obrázky). Takto pomocí barevných obrázků procvičíme 9 barev duhy.

Obměna: pro děti se špatnou jemnou motorikou připevní učitelka na zadní strany obrázků suchý zip. Na barevné pruhy duhy učitelka připevní protikusy suchého zipu a tím usnadní dítěti manipulaci s umístěním obrázků.

Zkušenosti s realizací:

Dítě od počátku nácvičku umístění barevného obrázku na duhu pracuje bez strukturované krabice. Při umístění obrázku je třeba dbát, důsledného dodržení barevného vymezení prostoru mezi černými čarami, oddělující jednotlivé barvy duhy. Úkol byl nejprve procvičován v samostatné místnosti (učebně) a po splnění přemístěn do třídy.

Zdroje:

Kursy SPC Jihlava

Vilášková, D. (2006). *Strukturované učení pro žáky s autismem: (s přihlédnutím k postižení zraku a mentální retardaci)*. Praha: Septima.